SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 211. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 5, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 5-го ЛИСТОПАДА 1991 Ч. 211. РІК XCVIII.

В БУДИНКУ ЦК КПСС ДРУКУВАЛИСЯ ФАЛЬШИВІ ДОКУМЕНТИ

Москва. — „Незавісімая Ґазєта" надрукувала сенсаційну статтю свого кореспондента Сергія Пархоменка, в якій розповідається, як у приміщеннях міжнародного відділу ЦК КПСС була знайдена ціла майстерня для виготовлення фальшивих документів, печаток і віз. Майстерня займала 14 кімнат.

Комплекс будинків ЦК на Старій площі був опечатаний зразу ж після провалу серпневого путчу, а потім в ньому примістились деякі російські і московські установи. Як пише С. Пархоменко, „один з високопоставлених діячів російського уряду", які дістали приміщення на Старій площі, переїхав у свій новий кабінет і побачив двері, що вели з нього. Двері не були замкнені. За ними виявилося 14 кімнат, настільки забитих обладнанням і матеріялами для виготовлення фальшивих документів, що, за словами Пархоменка, там майже не залишилося вільного місця.

Новий господар побачив цілі полиці з блянками чужинецьких пашпортів, переважно американських і західньоевропейських, в яких були вписані прізвища, але не було фотографій. На цьому таємному складі зберігалася також величезна кількість пашпортних фотографій. Поряд з блянками були преси для відтисків гербових печаток різних держав.

В іншій частині приміщення були зразки підроблених чужинецьких документів і обладнання для їх виготовлення, а також сотні назв спеціяльної друкарської фарби, туші і чорнил тих типів і кольорів, які існують в документах різних країн. „Нєзавісімая Ґазєта" помістила фотографії фальшивих візових штампів бразилійського консульства в одній з европейських країн, а також печатки прикордонних пунктів Цюріху, Риму і паризького летовища Орлі.

Пархоменко пише, що совєтські майстри мали навіть печатку міністерства співробітництва і розвитку Південно-Африканської Републіки, з якою Совєтський Союз не має дипломатичних відносин. Автор задає риторичне запитання: скільки, цікаво, вештається тепер по всьому світі людей, чиє перебування в інших країнах і факт переїзду державних кордонів засвідчені штампами, які вони дістали, не виходячи зі Старої площі?

Совєтський журналіст також повідомляє, що новий власник кабінету знайшов цілу шафу з накладними вусами, бородами, перуками і ґримом.

Новий власник кабінету сказав Пархоменкові, що на всякий випадок „згріб, що лежало зверху", в тому числі кілька підроблених печаток і інструкцію, як користуватися колекцією фарб. Пархоменко зауважує, що ця знахідка кидає світло на „специфічну" діяльність, якою займався міжнародний відділ ЦК.

Зростають зв'язки між Україною й Німеччиною

Київ (ПБ УНС, Раїса Руденко). — Тут у четвер, 31-го жовтня, голова Верховної Ради України Леонід Кравчук прийняв делеґацію з Німеччини, зокрема представників „Дойче Банк АГ". Гості цікавилися становищем України щодо основних принципів правонаступництва республіки у розподілі валютного боргу колишнього СССР. Обговорено також питання про можливість надання кредитів німецьким банкам для проєктів, які здійснюються на території України, і про заходи уряду України щодо закордонних інвестицій.

Напередодні, 30-го жовтня, делеґацію „Дойче Банк АГ" прийняв прем'єр-міністер України Вітольд Фокін. Під час розмови йшлося про стан і перспективи українсько-німецьких економічно-фінансових відносин.

Ще раніше, 29-го жовтня, Л. Кравчук прийняв президента баварського парляменту Вільгельма Форндрана. Голова Верховної Ради України висловив задоволення розвитком зв'язків між Україною і Німеччиною і також відкриттям летунської лінії Київ — Франкфурт-на-Майні. Гостеві розповіли про розвиток зовнішніх зв'язків України, зокрема, що підписані вже консульські угоди з Мадярщиною, Польщею, Австрією і Туреччиною та висловили надію, що подібний документ у недалекому майбутньому буде підписаний з Німеччиною.

Відкрилася летунська лінія між Києвом і Франкфуртом

Київ (ПБ УНС, Раїса Руденко). — Звідсіля 28-го жовтня вилетів літак авіяційної компанії „Люфтганза". Відтепер тричі в тиждень — в понеділок, середу і п'ятницю — літаки Боїнґ-737 вилітатимуть з Києва до Франкфурту в годині 5:05 по полудні за київським часом. До Франкфурту прилітатимуть в годині 7:00 вечора.

Це 11-та пряма летунська лінія компанії „Люфтганза" у країни Східньої Европи. Першим рейсом до Борисполя 28-го жовтня прибула велика група німецьких бизнесменів і президент Баварії Вільгельм Фондран з дружиною. Він має намір зустрітися з головою Верховної Ради Україлни Леонідом Кравчуком. На летовищі у Борисполі делеґацію Німеччини зустрів заступник голови Верховної Ради Іван Плющ.

І. Плющ сказав, що Київ завжди привертав увагу країн Заходу, сюди завжди любили приїздити гості з різних країн. Сповільнився приїзд через вибух в Чорнобилі. Плющ назвав Київ „матір'ю городов рускіх", сказав, що з Києва почалася Київська Русь, а сьогодні це одне з найкращих міст стало столицею незалежної держави, отже набуло нової характеристики. А ті, які перші внесуть свої інвестиції до столиці України, той перший і отримає прибутки. Відкриття нової летунської лінії сприятиме спілкуванню ділових людей України й Німеччини.

Член правління авіякомпанії „Люфтганза", який офіційно відкрив летунську лінію між Франкфуртом і Києвом, сказав, що відкриття сполучення між обома містами — це нова сторінка в історії розвитку німецько-українських відносин.

ДОПОВІДІ ПРО М. ГРУШЕВСЬКОГО

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує серію дослідних доповідей на тему: „Михайло Грушевський — історик України, державний муж і довголітній голова НТШ у Львові". Серія присвячена 125-літтю з дня народження М. Грушевського. Доповіді виголосять: 9-го листопада — Мирослав Лабунька, 23-го листопада — Лариса Онишкевич, 30-го листопада — Володимир Стойко, 7-го грудня — Вадим Назаренко, 14-го грудня — Роман Шпорлюк. Усі доповіді відбудуться в будинку НТШ, 63 Четверта авеню в Ню Йорку. Початок о год. 5-ій по полудні.

УХВАЛЕНО ПОСТАНОВУ ПРО РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ

Київ (ПБ УНС, Раїса Руденко). — Тут у четвер, 31-го жовтня, Верховна Рада України схвалила пропозиції Леоніда Кравчука провести переговори з президентом Росії Борісом Єльциним про політичний аспект російсько-українських відносин. Л. Кравчук повідомив членів парляменту, що вважає проблему Донбасу і Криму надто перебільшеною, але все ж приділить цим питанням особливу увагу.

В середу, 30-го жовтня, у пресовому центрі міністерства закордонних справ України відбулися переговори міністра закордонних справ України Анатолія Зленка з міністром закордонних справ Росії А. Козирєвим. Вони підписали договір про співробітництво між суверенними державами, а пізніше відповіли на запитання журналістів.

На сесії Верховної Ради України 31-го жовтня депутати схвалили концепцію про роздержавлення і приватизацію, яку представив Кабінет Міністрів України і постійна комісія Верховної Ради у питаннях економічних реформ. З доповіддю про концепцію роздержавлення і приватизацію підприємств, землі та житла виступив міністер з питань власности та підприємництва Лановий, а співдоповідь зробив секретар постійної комісії з питань економічних реформ і управління народним господарством Барабаш. Урядові доручено до 1-го грудня підготувати пакет відповідних законодавчих актів.

На сесії 30-го жовтня депутати розглянули проєкт закону про пенсійне забезпечення громадян, який скерували на допрацювання в постійну комісію Верховної Ради.

ПІТТСБУРЗЬКА МЕДИЧНА ГРУПА ПРАЦЮЄ В ЧОРНОБИЛІ

Піттсбурґ (С. Тимяк). — В неділю, 27-го жовтня, відлетіла до Києва 17-ти членна група лікарів та інших фахівців, щоби провірити стан очей у 1,200 дітей, які жили в зоні, де була радіяція та порівняти їх із зором 600 дітей, які проживали там, де не було жодної радіяції. Це буде перше наукове дослідження патології очей у дітей, які потерпіли від чорнобильської катастрофи.

Листу дітей вибрано „на сліпо" із кількатисячного списка шкільних дітей, які жили у Народичах і Поліському коло Чорнобиля та у селі Тростянець біля Сумів. Цей вибір зробили члени піттсбурзької групи під час першої поїздки у травні ц.р. під керівництвом епідеміолога із Піттсбурзького університету. У висліді цієї студії можна буде зробити діягнозу для всіх дітей, зір яких потерпів від радіяції, та виробити довголітню програму для їх лікування.

Спонзором цього проєкту є Тристейтовий Комітет Допомоги Дітям Чорнобиля у Піттсбурґу, що його головою є інж. Сидір Тимяк, а заступником ґолови є інж. Михайло Корчинський. Душею проєкту та її координатором є мґр Марта Пісецька-Фарлі, яка вложила всю свою енерґію та свій талан, і без чого той проєкт не був би успішним. Вона зорганізувала співпрацю із престижевою Медичною школою Піттсбурзького університету та із Піттсбурзьким інститутом хворіб ока і вуха та забезпечила науковий підхід до дослідження дітей. Вона також одержала датки від місцевих американських фундацій, без яких цей проєкт не був би можливий.

На початку 1990 року Фундація „Брат братові" піддала думку комітетові, щоби дослідити чи є катаракти у дітей поражених радіяцією від чорнобильської катастрофи. У травні 1990 року відбулась перша зустріч комітету у Києві із міністром охорони здоров'я д-ром Юрієм Спіженком, де він погодився на ширшу патологічну студію дітей і від цього часу почалась співпраця із міністерством та підготова програми проєкту при тісній співпраці із Піттсбурзьким університетом. У листопаді 1990 року у Вашінґтоні комітет підписав договір на переведення студії із Ю. Спіженком та з головою Руху Іваном Драчем. Відтак почалась тісна співпраця з працівниками міністерства, головно із д-ром А. Картишем, начальником лікувально-профіляктичної допомоги, д-р Галиною Стефанюк, координатором в Україні та д-р Лярисою Бобрик, головним офталмологом Київської области. Врешті узгіднено плян праці та розподіл завдань.

Медично-наукова група виїхала у такому складі. Із Піттсбурґу д-р Ричард Дей (біостатистик), д-р Джері Еллер (офталмолог), Марґарет Лейрд (медсестра), Марія Мовр (технік), Джері Розен (радіяційний експерт) Джозеф Варницький (офталмолог), Любомира Йолдаш (медсестра) та Марта Пісецька-Фарлі (координатор). Із Вашінґтону: д-р Ігор Масник (дослідник рака), д-р Данило Шморгун (дитячий лікар), д-р Петро Філіпов (офталмолог). Із Огайо: д-р Ігор Захарій (офталмолог). Із Балтимору: Люба Чорнодольська (медсестра). Із Дітройту д-р Наталка Базюк (офталмолог) та Вікторія Грушкевич (медсестра). Із Торонто: Оксана Струк (медичний технік), разом 17 осіб.

Група забрала зі собою кілька тонн модерної апаратури та медичного приладдя і лікарств. При баданні дітей будуть працювати три повні офталмологічні лінії, щоби було можливо збадати щоденно коло 100 вибраних дітей. Комітет закупив наймодернішу апаратуру від японської фір

(Закінчення на стор. 3)

Л. Кравчук вітав конференцію в Мадриді

Київ (ПБ УНС, Р.Р.). — Голова Верховної Ради Леонід Кравчук 29-го жовтня послав привітання учасникам міжнародної конференції з проблем Близького Сходу в Мадриді.

У привітанні сказано: „Багатогранною є роля, яку відіграла Організація Об'єднаних Націй у мобілізації зусиль на розв'язання застарілого близькосхідного конфлікту. У цих колективних зусиллях є й внесок України, яка багато років бере активну участь у праці комісії ООН для здійснення основних прав палестинського народу.

Звертаючись до вас, учасники конференції, хотів би наголосити на вашій високій відповідальності перед народами близькосхідного реґіону та усього світу.

Адже доля миру на Близькому Сході сьогодні у ваших руках. Тому в імені Верховної Ради, народу України закликаю вас виявити наполегливість у пошуку балянсу інтересів, потрібного для розв'язання близькосхідної проблеми. Бажаючи вам успіху, ми віримо, що державна мудрість і добра воля допоможут досягнути на Близькому Сході міцного миру на основі всебічного врахування прав і інтересів усіх народів і країн реґіону".

Пентаґон хоче дати Москві один більйон долярів

Вашінґтон. — Керівники Пентаґону, в першу чергу секретар Департаменту Оборони Ричард Чейні, підтримують ідею виділення з оборонного бюджету ЗСА одного більйона долярів і подарувати цю суму, у виді харчів, медикаментів та інших товарів, для Совєтського Союзу і тим самим полегшити совєтське обтяження у зв'язку з переходом воєнної індустрії імперії на цивільну продукцію.

Ця допомога Пентаґону, яка мусить ще перейти відповідні стадії в Конґресі, не пов'язана з іншою допомогою Уряду ЗСА, з якою Адміністрація президента Джорджа Буша вичікує, побоюючись, що більйонова допомога ЗСА для СССР під теперішню пору погіршення американської економіки і збільшення числа безробітних, може некорисно вплинути на хід президентських виборів в наступному році.

Р. Чейні, з допомогою двох членів зброєневої комісії, конґресмена Лес Еспіна і сенатора Сема Нанна, розпрацював цілий плян допомоги, вважаючи, що Пентаґон має право дещо зробити на свою руку, бо це, мовляв, гроші з його бюджету. Не всі законодавці в Палаті Репрезентантів і Сенаті погоджуються із сепаратною допомоговою політикою Пентаґону, випрацьованою на підставі і з допомогою Аркадія Вольського, заступника директора совєтського комітету, який займається переходом економіки у систему вільного ринку і переставлення воєнної індустрії на цивільну продукцію. Вольський заявив висланникам Пентаґону, які перебувають тепер в СССР, що совєтська воєнна індустрія затруднювала 7,8 міл. робітників у 2,500 фабриках. Два мільйони з цього числа втратять працю в найближчих трьох місяцях. Але це ще не біда, якщо б на цьому зупинитись, але прийдеться звільнити більше робітників і переводити в цивільний стан тисячі військовиків.

Секретар Департаменту сільського господарства Едвард Медіґен заявив, що совєти попросили покищо про 2,5 біл. дол. ґарантованої позички на закуп харчів, медикаментів й інших продуктів в ЗСА.

Чимало конґресменів і сенаторів, між ними сенатор Даніел Р. Кайтс з Індіяни, заявив кореспондентам, після засідання сенатської комісії у справі озброєння, що законодавці вимагають вияснення від Білого Дому і Пентаґону чому тепер, коли ЗСА є змушені також закривати військові бази за кордоном і в себе вдома, припиняти працю воєнної індустрії, звільняти робітників, ЗСА взялися рятувати імперію за океаном, витрачаючи не це більйони долярів.

Згаданий сенатор критикував також практику Пентаґону, який заповідає, що він вживатиме воєнні літаки для перевозу товарів до СССР. Оборонці цієї програми страшать платників податків „страшним хаосом", який не є бажаним в країні, з великими запасами атомової зброї, зокрема атомових ракет. Одним словом, кажуть деякі політичні аналітики, американські відповідальні чинники повторяють слова Міхаїла Ґорбачова, недавнього комуністичного диктатора, в руках якого була скупчена вся влада імперії, який залюбки страшить Захід громадянською війною і можливими перехопленнями атомової зброї деякими республіками. Газета „Вашінґтон Таймс" пише, що „велика гра вже розпочалася і треба дуже вважати, щоб ЗСА і Захід знову її не програли".

У СВІТІ

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ Філіппін дало дозвіл на приземлення в Манільському міжнародному летовищі приватного літака, яким 3-го листопада до країни повертається дружина колишнього диктатора Імельда Маркос. Судові власті проголосили, що по прибуттю до Маніли Імельду Маркос буде арештовано і вона стане перед судом за співучасть в розкраданні державної скарбниці.

ЛІДЕР НАРОДНОГО ФРОНТУ визволення Палестини (НФВП) Жорж Габаш в інтерв'ю паризькій газеті „Фіґаро" заявив, що вийде з управи Палестинської Визвольної Організації (ПВО) на знак протесту проти згоди керівництва ПВО підтримати ідею проведення міжнародної мирної конференції в Мадриді. Габаш запевнив, що він і його спільники продовжуватимуть збройну боротьбу проти Ізраїля.

ІРАКСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ аґентство ІРНА розповсюдило інтерв'ю заступника президента Ірану аятолли Мохаджерані, в якому він відверто заявив, що „оскільки вороги володіють ядерною зброєю, мусулманський світ також має право на її створення".

НА ЗУСТРІЧІ ЧЛЕНІВ кабінету міністрів Румунії з президентом Іоном Ілієску прем'єр-міністер країни Теодоро Столожан висловився за надзвичайні заходи в боротьбі з нестачею харчів і енерґетичною кризою. Прийнято рішення про створення спеціяльних комітетів на чолі з урядовими уповноваженими, які на місцях будуть слідкувати за раціональним розподілом продуктів харчування і діяльністю енерґетичного комплексу.

В ЧЕЧЕНО-ІНҐУШЕТІЇ ВІДБУЛИСЯ президентські вибори. Першим президентом Чеченської республіки став Джахар Дудаєв. Представники Грузії, Естонії, закордонні кореспонденти, які спостерігали за процесом виборів, відзначають, що ніяких порушень демократії не було. Російські законодавці зробили заяву, що голосування в Чечено-Інґушетії не має юридичної сили.

В СЕРЕДУ, 30-ГО ЖОВТНЯ, парлямент Чехо-Словаччини проголосував за припинення монополії держави на радіо і телевізію. Новий закон дозволяє відкриття приватних телевізійних і радіостанцій, але забороняє, щоб такими станціями володіли політичні партії.

АДМІНІСТРАЦІЯ ЗСА виділила 22 міл. дол. на мілітарну допомогу для Йорданії. 20 міл. з цієї суми буде видано на закуп зброї, а 2 міл. — на вишкіл йорданських старшин.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА „Рабочая Трібуна" повідомляє, що російський підприємець Валєрій Нєвєров пожертвував п'ять міл. карбованців у фонд відновлення храму Христа Спасителя. За словами Нєвєрова, храм повинен стати „головним пам'ятником перемоги над большевизмом".

В ІСТОРИЧНОМУ ЦЕНТРІ старовинного польського міста Кракова туристам пропонують новий, екологічно чистий спосіб транспорту — електроавта. Вони прості в кермуванні, що робить їх доступними навіть для недосвідчених водіїв.

ПРЕДСТАВНИКИ ІЗРАЇЛЯ І ПАЛЕСТИНЦІ ВІДБУЛИ ОКРЕМУ СЕСІЮ В МАДРИДІ

Мадрид, Еспанія. — Засоби масової інформації і численні кореспонденти, в тому числі кореспонденти щоденника „Ню Йорк Таймс" Йоссеф Ібраґім та Томас Фрідман повідомляють, що в кінці минулого вікенду все таки відбулася окрема сесія представників Ізраїля і палестинсько-йорданської делеґації, яка бере участь у мадридській конференції для справ Близького Сходу. Державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер, який був головним „архітектом" цієї конференції заявив під час зустрічі з кореспондентами, що він задоволений з перебігу сесії, яка ще не принесла конкретних плодів, але була натомість добрим початком нав'язання безпосередніх контактів між Ізраїлем і палестинцями, які вкінці подали навіть собі руки і обіцяли зустрінутись другий раз, якщо виникне така потреба.

Від конференції в Кемп Девід такої ситуації у відносинах між представниками Ізраїля і арабами не було, і тому в політичних колах існує надія, що двосторонні переговори, особливо між делеґаціями Ізраїля і палестинських організацій, можуть принести більше користи, як, наприклад, загальні дискусії на пленарних нарадах конференції. Якщо делеґати палестинців і Сирії можуть вести переговори спокійно без зайвих емоцій і знаходити спільний знаменник, то треба надіятись на позитивне вирішення ізраїльсько-палестинського конфлікту в недалекому майбутньому, — заявив Дж. Бейкер журналістам.

Учасники конференції свідомі того, що вирішити проблему Палестини до тієї міри, щоб цим рішенням були задоволені усі зацікавлені арабські країни, буде, звичайно, тяжко, але вигляди на покращання відносин вже існують, — кажуть політичні спостерігачі. Окремі розмови відбулися між ізраїльцями і палестинцями, ізраїльцями і ливанцями, а також з йорданською делеґацією. Усі сторони прийшли до одного висновку: якщо тепер вони не використають сприємливої ситуації і не доведуть до замирення, то значить жодна сторона такого миру не хоче. Атмосфера замирення існує, її треба тільки належно використати, — заявили чимало делеґатів з усіх країн, які беруть участь в конференції.

Дж. Бейкер, промотор конференції й усіх позакулісових розмов, використав навіть покійного єгипетського президента Анвара ель-Садата, який, як відомо, започаткував процес наближення арабського світу до Ізраїля і за це, правдоподібно, заплатив життям. Бейкер закликав учасників не забувати позитивної політики на Близькому Сході Садата, який 14 років тому заявляв у Кемп Дейвіді, що арабський світ, скоріше чи пізніше буде наслідувати його почини. Сьогодні, — заявив Дж. Бейкер, — слова Садата сповняються.

Важливим у переговорах вважають й те, що Ізраїль погодився вести переговори тільки з палестинцями, хоч палестинці входять у спільну йордансько-палестинську делеґацію.

В загальному Бейкер й інші учасники конференції вважають, що проблему Палестини можуть позитивно розв'язати між собою тільки ізраїльці з палестинцями, без втручання до цієї справи Сирії чи іншої арабської країни. Навіть ЗСА обіцяли не встрявати кожного разу у конфлікт, як він виникає, бо у переговорах все є більші чи менші непорозуміння.

П. ПЛІШКА І С. ШКАФАРОВСЬКИЙ В ПІТТСБУРҐУ

Піттсбурґ. — В місцевій опері виступлять відомі українські оперні співаки, баси Павло Плішка і Степан Шкафаровський, в постановці опери „Боріс Ґодунов". Опера йтиме 9-го, 12-го, 15-го і 17-го листопада. П. Плішка співатиме партію Бориса, а С. Шкафаровський — Пімена.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА

Дітройт. — Ґалерія ЕКО влаштовує виставку праць чотирьох видатних мистців: Якова Гніздовського, Л. Гуцалюка, Едварда Козака і Михайла Мороза. Виставку можна оглянути до 17-го листопада кожного дня від год. 11-ої до 5-ої по полудні. В середу Ґалерія закрита. В ґалерії ЕКО 26795 Ryan Rd. Warren, Mich., tel.: (313) 755-3535.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ, який довго не погоджувався з пропозицією демократів про продовження терміну виплати допомоги безробітним, змінив свою думку. Виступаючи у Білому Домі на зустрічі з лідерами Республіканської партії у Конґресі, він заявив, що „стурбований грою політиків на потребах людей, які позбавлені засобів". Він закликав Конґрес негайно допомогти потребуючим, не порушуючи при цьому двопартійної угоди щодо податків, досягнутої минулої осени. Дж. Буш висловив впевненість, що демократи підуть назустріч Адміністрації. Його підтримав і лідер республіканської меншости в Сенаті Боб Дол, який висловив впевненість, що домовлення у цій справі буде досягнуто в найближчі дні. Демократи на зустрічі за закритими дверима обговорювали можливість продовження терміну виплати допомоги безробітним за рахунок перегляду порядку, коли багато забезпечених американців затримують виплату податків у повному розмірі. З цією пропозицією виступив тексаський сенатор Ллойд Бентсен. Представник Білого Дому Марлин Фицвотер підтримав плян Бентсена і висловив надію, що вихід з ситуації буде знайдено.

ДО ЗСА ПРИБУВ МІНІСТЕР закордонних справ Російської федерації Андрей Козирєв. Він вручив Джорджеві Бушеві особисте послання голови республіки Боріса Єльцина. Одним з головних завдань поїздки міністра закордонних справ РСФСР в ЗСА є пояснити американській Адміністрації програму економічних реформ, проголошену на з'їзді народних депутатів республіки.

ЯК ПОВІДОМИВ ЗАСТУПНИК голови поштової управи ЗСА Томас Леві, від 1-го листопада в країні почала діяти „гуманітарна пошта". Нею можуть користуватися ті, хто висилає пакунки в Совєтський Союз і Прибалтику. Ці пакунки будуть доходити до Союзу швидше, ніж вислані морем і коштуватимуть дешевше, ніж відправлені літаком. За словами Т. Леві, пакунки будуть доходити до адресатів за 2 — 3 тижні. За десятифунтовий пакунок з Вашінґтону в Санкт-Петербурґ треба заплатити 33 дол. 35 центів. Вартість відправлення літаком такої ваги — 70 дол. 30 центів. Гуманітарна програма запроваджується у зв'язку з тяжкою зимою, яка заповідається у Совєтському Союзі. Дія тієї програми триватиме до 1-го березня 1992 року. Нею можуть користати ті, хто хотів би надістали в Совєтський Союз, а також в Україну і в Прибалтику продукти харчування та речі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Реформи Єльцина — рисковний експеримент

Коли 1-го вересня 1939 року вибухла Друга світова війна — тодішній прем'єр Великобританій Винстон Черчілл виголосив історичну промову до народу, яка розпочиналася так: „... Нічого іншого не обіцяю вам, як тільки біль, піт і кров..." Боріс Єльцин, президент Російської федерації, виголосив у понеділок, 28-го жовтня цього року у Верховній Раді РСФСР одногодинну промову, яка звучала менш драматично, але також схвилювала і стурбувала мешканців цієї найбільшої території і числом населення советської республіки. Заповів, що приступає до переведення радикальних політичних і економічних реформ. Просив своїх земляків мати терпеливість і принести самопожертву в часі неминучих труднощів у переходовому часі від контрольованої економічної системи до вільного ринку. Заповів велику дорожнечу безробіття, закликав усі складові республіки до співпраці, виступав так, як колись виступав Міхаїл Ґорбачов. Набрав від Ґорбачова апетиту до влади, бо зажадав від Верховної Ради Російської федерації, щоб погодилася на з'єдинення в його особі президента і голоси уряду. Так є в Америці, але тут парлямент (Конґресу набрав) не є манекеном, тільки співвласником влади й подекуди контролером Президента, — а в СССР сполука двох найвищих державних становищ — пахне диктатурою. Ще кілька місяців тому Єльцин погоджувався із тодішнім міністром закордонних справ Едуардом Шеварднадзе, що Ґорбачов сягає по диктатуру. Сьогодні Ґорбачов утратив усю владу, а тепер Боріс Єльцин наслідує його.

Мудра староримська приказка каже, що „часи зміняються і ми зміняємось із ними". У серпні цього року відбувся невдатний путч сталіністів. Єльцин чимало причинився до його невдачі і популярність Єльцина ще більше зросла, паралельно зі занепадом поваги й популярности Ґорбачова. Безпосередні коментарі на американських телебаченнях негайно звернули увагу, що ця промова Єльцина і заповіджені ним реформи можуть не тільки перекреслити його популярність, але й занапастити кар'єру. Єльцинові залежить на добрих взаєминах і на особистому доброму імені в Америці. Ввечорі перед відлетом президента Джорджа Буша до Мадриду на мирову конференцію Ізраїля і арабського світу, — Боріс Єльцин телефоном поінформував Буша, що він, Єльцин, виголосить промову зі започаткуванням політичних і економічних реформ. Можна уявити собі, що Президент побажав Єльцинові успіху — так личить сказати. Чи вдасться Єльцинові перевести те, що зачав покажеться вже дуже швидко. Він заповів, що СССР перейде на систему вільного ринку вже за рік, найвище два — після переведення приватизації землі, будинків і промислу. Відомо, як той процес переживали Польща, Мадярщина й Чехо-Словаччина. Але кожна з тих країн мала традиційні добрі зв'язки з Заходом і кожній з цих країн демократичний Захід помагав всіма способами. Побачимо, чи і яку допомогу дістане Єльцин.

Російські сталіністи використали перебування Ґорбачова на Криму для переведення у Москві державного перевороту. Єльцин започаткував свої реформи згаданою промовою під час перебування у Мадриді Ґорбачова. Колись Ґорбачов викинув Єльцина з Політбюра за критикування його, що він надто поволі переводить демократизацію та зміну економічної системи. Невідомо, чи Ґорбачов, який таки є президентом СССР, буде підписуватися під усім, що говоритиме і діятиме Єльцин. Не можна виключити такої трагікомічної ситуації, що Єльцин втратить свою популярність у користь Ґорбачова, який раптом стане популярною фіґурою. Усе невірогідне можливе у колишньому Советському Союзі. Коментатор телевізійної станції „Сі-Ен-Ен" назвав заповіджені реформи Єльцина „дуже небезпечним експериментом". Розпорядки Єльцина не обов'язуватимуть України. Ми вже чули заяви речників Верховної Ради України, що Україна сама переводитиме перехід з контрольованої системи на вільний ринок. Це теж коштуватиме багато труднощів. Але економіка найтісніше пов'язана з політикою, а Україна вступила на шлях, з якого вже не зійде.

Микола Бараболяк

НАДОЇВ УЖЕ Й ЕВРОПІ КОМПЛЕКС „СТАРШОГО БРАТА"

Переживши страхіття Першої та Другої світових воєн та оборонні готування перед — третьою, народи Европи додумались урешті, що краще приховати навіть і серйозні взаємні претензії та спілкуватись, головно економічно, чим битись. На цьому підґрунті постала Европейська економічна спільнота (ЕЕС), яка причинилась без сумніву до економічного росту всіх країн об'єднаних у цій спільноті, а на цій базі до дальшого затіснення взаємин, політичного і мілітарного. Не від речі буде пригадати хто є членом ЕЕС, назвавши їх дванадцять поіменно: Німеччина, Франція, Великобританія, Італія, Еспанія, Портуґалія, Голляндія, Бельгія, Данія, Ірляндія, Люксембурґ, Греція. Готування для конкретного встановлення параметрів економічного й політичного єднання йдуть від років, а кінець цього року назначено для їх проголошення. Має це збутись на Конференції у Голляндії в половині грудня.

Якщо йдеться про економічну унію, то має вона завершитись покликанням спільного центрального банку в 1996 році, а після цього введенням спільної валюти. Не говориться про те, чи то буде федерація, чи конфедерація (чим ми так морочимо собі голову, якщо йдеться про долю України), а просто унія, спільнота. А її політичне завершення мало б бути таки насправді ошоломлююче! Є мова про те, що унія має одностайно контролювати стосунки всіх 12-ти держав, і то не тільки у відношенні до СССР і Близького Сходу, але навіть до ЗСА. Словом міністерства окремих держав не мали б мати багато до діла. Та найдальше йдучі зміни мали б настати у сфері оборони, воєнного діла. Европейська економічна спільнота мала б діждатись своїх власних збройних сил, замість таких окремих держав-членів.

Не покладатись на опіку Америки, а мати власні збройні сили, було давно мрією лідерів повоєнної Европи, як Монне, Спаак, але взаємне недовір'я, головно супроти Німеччини, торпедувало заходи об'єднати Европу так далеко. Від 1950 до 1954 роках товкся у парляментах Европи для ратифікації проєкт договору про створення Европейської оборонної спільноти — „European Defence Community, EDC", з метою забезпечити власну тривку оборонну систему Европи перед советами. Існувало вже тоді НАТО, що його зорганізовано у відповідь на облогу Берліну, але між европейцями не було ніколи за великого довір'я до ЗСА. Уважали, що які то ці німці не були б, то без притягнення їх до оборонної системи Европи, не можна мати певности чи совєти не просунуться на захід.

Діяв від 1948 року т. зв. Брюссельський Пакт, договір між Францією, Великобританією, Бельгією, Голляндією і Люксембурґом з вістрям проти Німеччини з метою не допустити до її воєнної розбудови. Та в половині п'ятдесяти років погляди змінились. Прийшло довір'я до Німеччини Аденауера, і мавши на увазі конечність змобілізувати Німеччину для оборони перед СССР, втягнено дотеперішнього ворога — Німеччину до того Брюсельського Пакту, включено туди ж й Італію, і перезвавши той Пакт на Західня Европейська Унія — „Western European Union — EDC", так встановлено підґрунтя для власних збройних сил Европи. Такі були пляни, але дійсність вимагала, щоб не робити конкуренції НАТО, де верховодили безконкуренційно ЗСА.

НАТО було створене з вістрям проти СССР. Нині СССР в руїні, загрози відти нема. А все ж Америка тримає в Европі майже 300,000 вояка. Число має бути драстично обмежене, але вже ж... Навіщо нині цієї американської армади, коли Росія така слаба, що Европа здатна сама оборонитись на випадок біди.

Президент Міттеран і канцлер Коль розіслали у половині жовтня листи до всіх урядів держав ЕЕС про потребу воскресити старий европейський військовий альянс Західньо Европейську Унію — ЗЕУ, і зробити її військовим рам'ям Европейської спільноти, армією об'єднаної Европи. В листі автори виправдуються, що ЗЕУ, як військовий альянс, не буде суперечити існуванню НАТО, що в ЗЕУ ці самі члени, що в НАТО, хоч не усі наразі, бо тільки дев'ять, (очевидно без ЗСА і Канади), що ЗЕУ буде інформувати НАТО про свої дії; але все ж це виразний натяк на те, що европейські держави бажають вийти з під американської опіки. Скаже хтось — невдячність. Не так то розуміють в Европі. Уважається, що Америка вислала свої збройні сили до Европи у власній обороні перед совєтами. Бо коли б Москва залила Европу, а мала вже причілки в Південній Америці й Африці, то з Америкою була б біда. ЗСА боронили отже теж свої інтереси в европейському воєнному театрі, а це не такий великий альтруїзм... Все ж, як би не виправдувати, у заходах Німеччини і Франції яскраво пробивається намір емансипації Европи з-під „старшобратньої" опіки ЗСА. Хоч цей „старший брат" не злий і добрячий, все ж „молодший" іноді виявляє бажання усамостійнитись...

Для ЗСА такі інтенції не дуже по душі. Зокрема Буша запаморочила дещо ідея політичного лідерства світу. Він недвозначно виявив

(Закінчення на стор. 4)

Роман Верховинець

У Космачі немає вже Довбушевої церкви

Одна із двох українських церков в селі Космач, що після Другої світової війни була названа іменем Олекси Довбуша — спалена. Спалили злочинці церкву-пам'ятник „школу національного відродження", щоб затерти її первісну культуру, а також за те, що була авангардом в боротьбі з окупантами у 1940—48 роках. Коли простежити історію цієї церкви за час її існування — це воістино щось унікальне. Вона була єдина в Карпатах, що будила в народі національну свідомість, героїчну духовність, а одночасно була опором в боротьбі з ворогами, почавши з польською шляхтою у 1720—45 роках. Історичні джерела подають, що в цьому часі при помочі церкви гірські загони в бою з шляхтою мали світлу перемогу. Про це свідчить той факт, що феодальні смоляки в Карпатах не здобули ані одної п'яді землі. Як видно, горяни не дали натягнути на свої шиї польське ярмо. До бою стали кращі сини Карпат і здобули славу в тому часі. Навіть пізніше, після смерти О. Довбуша 1745 року, в глибині галицьких Карпат не оселився ані один поляк, виявом чого є сам факт, що в Космачі і сусідніх селах вперше з'явилися поляки у 1919 році.

Про боротьбу зі шляхтою на території Космача написав Віталій Волков п. з. „Довбуш" 1963 року, стор. 304. Одначе в цьому романі не все написано. Особливо немає згадки чому боротьба з шляхтою відбувалася на території Космача. Відомо, що село Космач було найбільше в Карпатах в той час. Навіть пізніше, як Австрія забрала в космачан більші левади лісів 1789 року, то навіть після того 24 присілки і 6 полонин, деякі на межі Закарпаття, та гора Говерля — разом понад 300 кв. кілометрів належали космачанам до 1945 року. Отож географічно розташування Космача сприяло боротьбі з ворогами.

Історія церкви цікава — найбільше тим, що вона була побудована для національного відродження. Побудував церкву перший пробудник Космача — Іван Рибчук на своєму городі і власним коштом у 1718—20 роках. Характеризуючи гарний приклад І. Рибчука, треба згадати й те, що він був видатний майстер і талановитий нистець. Тому церкву побудував в стилю дерев'яної архітектури за власним проєктом — все з пам'яті. Навіть всі устаткування в церкві зробив і вирізьбив найкращими орнаментами власної композиції.

Як позитивне слід згадати, що властиво спонукало І. Рибчука будувати церкву — тим більше, що в Космачі була церква побудована 1685 року. А що найважливіше: друга церква побудована у віддалі лише півкілометра. Отож І. Рибчук був заможним щирим меценатом. В нього патріотизм, глибока віра, безмежна любов до землі і рідного народу. Одночасно він пророк і мислитель. І. Рибчук передбачав, що скорше чи пізніше шляхта може прийти теж в Космач і натягнути на шию народові польське ярмо.

Як палкий захисник свого народу, І. Рибчук задумується над важливими суспільно-політичними проблемами, намагається зрозуміти їх небезпеку, старається втілити в образах свою ідею і запропонувати народові свій шлях порятунку від феодального лиха. Мислитель знав, що в народі є сила, але його треба спершу об'єднати і освідомити, а це можна зробити при допомозі церкви, але такої, що би святочні дні служила Богові, а протягом тижня народові. З таких мотивів та з великої любови до рідного народу І. Рибчук побудував церкву в Космачі.

Не зважаючи на те, що церква не підлягала чужим впливам — Ватиканові чи Візантії, в церкві щонеділі чернець Йоанн відправляє релігійні обряди. Одночасно в церкві дяк Іван учить молодь грамоти, а вечорами відбуваються наради і школа вояків. Часто в церкві формується похід проти шляхти під проводом Олекси Довбуша.

Цікава деталь: чому церква в Космачі була названа іменем О. Довбуша? Ясно, що не без причини — тим більше, що О. Довбуш понад половину свого життя провів в Космачі. Тут схрещувалися його бойові шляхи. В цьому селі О. Довбуш зн..йшов красуню, найгарнішу на всі гори, з якою заручився і мав одружитися. Але в Довбуша була вдача як в кожного лицаря — перше закінчити боротьбу з ворогами, а відтак женитися. Але обставини склались інакше. Заручена Марічка ніби на докір Довбушеві вийшла заміж за Стефана Дзвінку. Можливо, що Стефан не був до вподоби, бо Дзвінка не покидала свого Олексу до його смерти 1745 року. Навіть біля хати Дзвінки, в Космачі, склав свою буйну голову в бою з ворогами месник покривдженого народу Олекса Довбуш. Але Довбуш був заслужений в Космачі не тільки на полі бою. В нього було бажання залишити Космачеві пам'ятку, — але таку, щоб вічною була. Знав Довбуш, що в церкві І. Рибчука немає іконостасу. Тому він мріяв купити до мистецької церкви також мистецької вартости іконостас. І справді, іконостас був імпозантний, зроблений за золото. На іконостасі були пам'ятки первісної культури — сонце, місяць та інші стародавні вірування. Були також і християнські вірування.

За цей чудовий дар Космачеві космацькі поетеси склали Олексі Довбушеві чимало пісень — справжніх перлин народної творчости, що їх у Великодні свята в гаївках співали коло церкви. Враховуючи все тут зга-

(Закінчення на стор. 3)

Ростислав Хотин

РЕАНІМАЦІЯ НАЦІОНАЛ-КОМУНІЗМУ

У Києві, 26-го жовтня, на установчому з'їзді Соціялістичної партії відбулась реанімація націонал-комунізму. При всій парадоксальності, одначе, можна твердити: це нормально. Нормально хоча б тому, що після заборони Компартії через пряму причетність до спроби державного перевороту український політичний спектр залишався урізаним. Не може бути так, — а особливо за сучасних реалій, — що всі політичні партії виступають за повну незалежність від Кремля, за домінування приватної власности, що більше ніхто не ґрунтує політику на ідеях марксизму-ленінізму тощо. Перспективність цього шляху і природність його для України — це вже інша тема. Проте справді демократична держава повинна забезпечити плюралістичне право кожному громадянинові сповідувати ті ідеї, котрі йому до вподоби. Отже, 26-го жовтня 1991 року сталися, на перший погляд, дві зовсім протилежні події. Утворено партію, на прапорі якої вчення Маркса-Енґельса-Леніна, і лідер якої активно цитує Шевченка й Франка. Одночасно українська держава — попри радикальні голоси „заборонити!", „розігнати!", — стала терпимішою, а відтак демократичнішою.

До з'їзду

У балтійських країнах і республіках Закавказзя комуністи ще здовго до путчу трансформувались у соціялістів. Одразу після припинення КПСС майже всі компартії решти національних республік колишнього СССР відновились під іншими назвами. 24-го серпня на історичній сесії Верховної Ради України лідер комуністичної більшости Олександр Мороз заявив про необхідність автономізації КПУ і сказав, що в разі нерішучости керівництва ЦК КПУ залишає за собою право створення самостійної української Компартії, котра була б незалежною від ЦК КПСС.

Майже одночасно з утворенням Соціялістичної партії Казахстану в колишніх українських компартійних газетах почали з'являтися матеріяли, в яких ставилась під сумнів правомірність заборони компартії, наголошувалось на необхідності згуртування прихильників соціялістичної ідеї тощо. Потім був чималий виступ в інформаційній (!) програмі Українського телебачення колишнього секретаря Ніжинського райкому партії на Чернігівщині Тарасенка, в якому він виклав тезу про „неповноцінність" України через неіснування партії соціялістичної орієнтації. Реєстрація претендентами у кандидати на посаду президента колишнього першого секретаря КПУ Станіслава Гуренка і лідера парляментської більшости Олександра Мороза, а також поява статті останнього в московській „Правді" під назвою „Україно, моя, Україні...", вже не викликали сумнівів про майбутнє організаційне оформлення колишніх комуністів. Інформація про утворення Соціялістичної партії в Донецьку та Соціялістичної партії трудящих у Луганську остаточно переконали в неминучості партійного з'їзду у всеукраїнському маштабі.

З'їзд

Уже лише зовнішні атрибути з'їзду говорили самі про себе. Хвацько йшла торгівля „Комуністичним дайжестом", що виходить під гаслом „Соціалістична Вітчизна в небезпеці!", та органом марксистської платформи в КПСС газетою „Мисль" з передовицею „Україна: загроза націоналізму!" На сцені поза президією бюст Леніна і два прапори — колишнього Союзу та український советський. Прибуло 287 делеґатів, що як було заявлено, представляли 60,000 прихильників партії. Спочатку плянувалася назва „Партія соціяльного прогресу України", але зрештою вибір зупинено на Соціялістичній партії України (СПУ). За словами голови Організаційного комітету Олександра Мороза в партії представлено широкий спектр поглядів — від марксистської (большевицької) до демократичної плятформи. Саме це, здається, і вплинуло на доповідача, (а ним був О. Мороз), котрий намагався задовольнити делеґатів з найрізманітнішими поглядами.

Доповідач не сумнівався в „спляновадості розвалу партії і зраді її керівництвом" і запропонував взяти все — краще з марксизму-ленінізму, досвід КПСС-КПУ, а також світової соціял-демократії. „Треба побудувати партію такою, якою її хотів бачити Ленін". Гостро покритикувавши прокапіталістичні тенденції у суспільстві, Олександр Мороз закликав „не до капіталізму повертатися, а рухатися вперед, до соціялізму". За його словами сьогодні політичною біблією для багатьох діячів став антикомунізм.

Нова партія підтримує Акт про незалежність України, але виступає проти розриву економічних та культурних зв'язків з колишніми суб'єктами імперії. В одній з резолюцій з'їзду застерігає органи влади України „від згубности будь-яких кроків до самоізоляції". Олександр Мороз, котрого обрано головою СПУ, висловився проти бойкоту президентських виборів і наголосив на необхідності одного туру виборів за сучасного економічного стану. Напередодні виборів політична рада СПУ вибере кандидатуру з-поміж кандидатів у президенти і закличе членів партії віддати голоси за неї.

Очевидно, нова партія спиратиметься на некваліфікованих робітників, селян, котрі бояться фермерства, пенсіонерів і ветеранів, а також колишніх партійних апаратчиків, які становили чималий відсоток делеґатів з'їзду. До речі,

(Закінчення на стор. 3)

Святослав Гординський

ПОЇЗДКА В УКРАЇНУ

I.

У червні цього року мені довелося відбути тритижневу подорож до Києва і Львова. З цієї поїздки я вивіз дуже додатні враження і коли я про це розповідав знайомим, зустрічав численні побажання описати і видрукувати свої спостереження про бачене і пережите. Старі львів'яни в Америці були цікаві довідатися щось більше про культурно-мистецьке життя Львова, про те, що в ньому в цій ділянці збереглося, що нового розвинулося в культурі міста за час останнього півсторіччя і що нового воно може дати закордонним українцям. Те саме можна сказати і про киян з міста, в якому я перед тим ще ніколи не був, але за старою і новою столичною культурою якого я завжди стежив і на яку орієнтувався.

Вражень з України було стільки, що мені самому треба було деякого часу на те, щоб у пам'яті улежалося лише найважливіше. У міжчасі розвинулися в Україні відомі нам події на тлі розпаду сталінсько-брежнєвської імперії на фронті не тільки політичному, а й економічному. Добрий передсмак того, до чого йде, дала моя прощальна вечеря з чотирма приятелями в готельному ресторані. За п'ять біфстеків з салатою, морозивом, пляшкою кавказького вина і мінеральними водами я заплатив 75 рублів (назва „карбованець" на офіційних банкнотах надрукована так дрібненько, що не лицює її повторяти). Тих 75 рублів це менше як 3 доляри за офіційною виміною. Як така імперія може втриматися, коли газети повні оголошень на працю з платою 250—300 рублів місячно, тобто 30 до 35 американських центів денно? Ціла Україна працювала і працює далі, щоб вирватися з цих політично-економічних кліщів, витворених партійними баронами.

На Україну я вибрався на офіційне запрошення львівської СПУ (Спілка письменників України) й Українського національного музею у Львові, в якому перед війною я влаштував кілька збірних виставок. Я вибрався до Києва німецьким літаком через Франкфурт і там пересівся на советську справжню „дринду", де пасажир за мною весь час підпирав мені плечі своїми колінами, бо єдиною перегородою була тонка полотняна завіска. На летовищі мною зараз зайнявся Роман Лубківський, поет, голова львівської СПУ і депутат Верховної Ради України. При виході вже чекала на мене група осіб, між ними моя дочка Ліда з Парижу, яка прилетіла до Києва день наперед (у Парижі вона є секретаркою і перекладачем у редакції медієвального журналу університету Сорбонни). З летовища ми поїхали автом до готелю в Києві і я відразу пірнув у круговорот різних імпрез.

Ще того самого дня ми пішли до Державного музею українського мистецтва на вулиці Кірова (тепер уже М. Грушевського), там-бо був останній день виставки „Українська аванґарда 1910—30", що була показана в Заґребі (про неї я писав у „Свободі"). Виставка поражала своїм високим рівнем, творами А. Петрицького, Ол. Екстер (з дому Григорович), Ол. Хвостенка, В. Єрмілова, К. Малевича, В. Меллера, Д. Бурлюка, В. Довгошиї, Ганни Собачко й інші. Оба останні імена своїм народним стилем були справжньою атракцією заґребської виставки. Я відразу спитав директора київського музею М. Романишина, чому виставки такого високого міжнародного калібру не показано в Парижі, Лондоні, Римі? Він відповів, що музей мав багато запрошень від чужих музеїв, але була одна непереборна перешкода: валюта, якою розпоряджала Москва. Я зрозумів це краще, коли побачив у музеї великі скрині з експонатами „500 років українського малярства" для виставки у Вінніпеґу. З Канади мусіли доставити все опакування, якого не мав звідки взяти Київ...

До речі, на тій виставці Київського музею я мав приємність бачити у відділі книжної графіки в одній вітрині твори П. Ковжуна і мої власні, ще з студентських часів, виставлені поруч творів Єрмілова і Татліна. Львів був 1930 року не менш модерний від Харкова, де діяли згадані мистці. Цей рух ішов паралельно з подібними напрямками на Заході, але з виразними українськими прикметами, які тепер краще видно з далекої часової перспективи.

Зараз на другий день після приїзду до Києва, 10-го червня, Президія СПУ влаштувала зустріч зі мною у своєму приміщенні. Були на тому зібранні депутати Верховної Ради України, члени Президії СПУ і численні письменники й науковці, список присутніх з власноручними їх підписами, який я маю, нараховує понад 50 осіб. Серед присутніх були знайомі мені особи — поет Іван Драч і Микола Жулинський, директор рукописного відділу Академії Наук, але я вперше познайомився з Олесем Гончарем, головою СПУ, і Григорієм Кочурем, видатним майстром перекладу який приніс мені свій черговий том поетичних перекладів „Друге відлуння" (550 сторінок), також уперше зустрівся з літераторами, твори яких переважно були мені відомі. Були там Степан Крижанівський, Олесь Лупій, Анатоль Погрібний, Федір Погребенник, Юрій Мушкетик, Олег Микитенко (редактор „Всесвіту"), Володимир Лучук, поет, редактор недавно виданої у Львові моєї збірки поезій „І переливи барв, і динамічність ліній..." та ще чимало інших осіб. Ведення зустрічі передано Романові Лубківському, який знав мене ще з 1976 року, коли то він прилітав до Ню Йорку в офіційній делеґації УССР прочитати в Організації Об'єднаних Націй доручену йому тираду проти колоніяльної політики Великобританії на Близькому Сході... Це він сам розшукав мене в Українському інституті, зі скаргою, що в ніякій нашій книгарні не знайшов Святого Письма українською мовою і поезій Маланюка. Я роздобув йому ці та ще й інші подібні твори, але з сумнівом запитав його, як він це перевезе до Києва. Він відповів одним словом: дипкур'єром! Деякі мої приятелі, мистці і письменники, дивилися на такі зустрічі криво: як ти можеш зустрічатися з советськими аґентами? — Я їх заспокоював: „Це добрий аґент, повіз на Україну урядовим кур'єром мою („бомбу')".

Продовження буде.

Проблеми Українських Церков і ватиканська „остполітика"

В суботу, 19-го жовтня, у Ню Йорку відбулося засідання управи Українського Патріярхального Світового Об'єднання (УПСО), у якому взяли участь члени управи зі ЗСА, Англії, Канади, а також представники з України (Леся Крип'якевич і Стефа Шабатура). Засідання відкрив голова УПСО інж. Василь Колодчин з Дітройту, а молитву провів о. митрат Роман Ганкевич з Канади. Голова В. Колодчин подав порядок нарад і зробив загальне введення до обговорення важливих релігійно-церковних питань.

Спершу відбулося обговорення нашої Церкви і мирянського руху в Україні. Загальну картину Української Греко-Католицької Церкви в Україні і міжконфесійних відносин представила Леся Крип'якевич. Вона підкреслила, що наша УГК-Церква в Україні має чимало труднощів. З однієї сторони є внутрішні проблеми, які випливають з загальнооб'єктивних причин, а також всяких особистих непорозумінь. Також є проблеми на міжконфесійному відтинку, бо все ж таки існують три Православні Церкви: Українська Автокефальна Православна Церква з Патріярхом Мстиславом на чолі, Українська Православна Церква з митроп. Філаретом у Києві і Російська Православна Церква. Було прийнято домовлення, що у місцях, де немає двох церков, а є дві різні церковні громади, то користування церквою повинно відбуватися чергово, але православні цього не притримуються й українцям греко-католикам не відпускають церкви на відправлення Св. Літургій. Це все ще створює проблему. Також підкреслено, що в УАПЦеркві стався серйозний поділ. Митрополита Іоана Боднарчука відсунено від керівництва в УАПЦ, але за ним пішла частина його прихильників-священиків. До речі, про це появилася стаття 20-го вересня ц. р. у газеті „За Вільну Україну" під назвою: „До духовенства і віруючих УАПЦ", автором якої є протопресвітер Володимир Ярема.

Л. Крип'якевич наголосила, що нам треба входити у світові структури і шукати зв'язків на релігійному полі з чужинецьким світом. Розповіла про свою участь на міжнародних з'їздах і здвигах у Празі, Польщі, Німеччині, Мехіко, а також про існуючі мирянські організації та їх працю. Стефа Шабатура доповнила інформацію Л. Крип'якевич, відмітивши, що мирянський рух існував скоріше, ще перед леґалізацією нашої УГКЦеркви та дещо розказала про працю Марійського Товариства Милосердя (Харітас).

До цієї теми подали своїми інформаціями д-р Мирослав Лабунька й інж. Олександер Прицляк, які в останньому часі були в Україні і мали нагоду добре побачити і завважити. М. Лабунька підкреслив, що ситуація на церковному полі в Україні має кілька аспектів. Ми не були приготовані до того, що сталося. Якщо б св. п. Патріярх Йосиф не появився на Заході, то наша Церква була б в іншій ситуації, ніж вона є нині. На жаль, роля Патріярха Йосифа в Україні не була належно представлена. Відзначив ролю Константинополя і ставлення до нашої Православної Церкви. Наголосив негативну ролю Ватикану, який призначив аж п'ятьох римо-католицьких єпископів для України. Відзначив, що залишки московсько-комуністичного впливу ще довго будуть з нами. Додаткові інформації подав зі своїх зустрічей з Митрополитом Володимиром Стернюком і Патріярхом Мирославом Іваном Олександер Прицляк. Особливо звернув увагу на дуже неприємну справу підкупства в університетах.

Інж. Ярослав Гаврих з Англії розказав про міжконфесійну конференцію, що відбулася у Києві, в якій взяли участь від римо-католиків митрополит Мар'ян Яворський, від УКЦеркви о. д-р Іван Дацько, від УАПЦ владика В. Романюк, від УПЦ московського патріярха були дві світські особи Ірина Крачівська і М. Чевеліч, рабін Яніс Блейк і представники протестантів і мусульман, на якій покликано до життя робочий комітет для всіх конфесій.

Поруч з тим було порушено важливе питання визнання патріярхату для УКЦ. Відзначено, що нині вже немає всіх тих перешкод, які існували ще донедавна. Ми вже маємо територію, адміністрацію і т. д. Отже вже є всі дані для того, щоб визнати патріярхат УКЦеркви. Правдоподібно забулися слова, які колись сказав Папа Іван Павло II, вказуючи на св. п. Патріярха Йосифа: „Він боровсь за справедливу справу". Мабуть, перед ніким не було таємницею, що „справедливою справою" була справа патріярхату УКЦеркви. Вирішено у цій справі пригадатись Апостольській Столиці на чолі з Папою Іваном Павлом II.

У цій справі висловились, крім В. Колодчина, д-р Володимир Пушкар, о. Роман Ганкевич, Рома Гайда, М. Галів, Ігор Гайда, Василь Никифорук й інші.

Микола Галів вказав на поворот до ганебної остполітики деяких ватиканських чинників, називаючи інтерв'ю з 3-го вересня 1991, яке подав „Католік Ньюс Сервіс", що його дав Префект Секретаріяту Християнської Єдности. Він твердить, що коли Україна стане незалежною, то постануть серйозні екуменічні труднощі. Ні більше, ні менше, кардинал Касіді бажає, щоб Україна і надалі залишилася у т. зв. Союзі. Все це пахне відомою ватиканською остполітикою, на яку повинні зареагувати, і то гостро, миряни, а в першу чергу наші владики. Україна себе ніколи не вважала „Серцем Росії". Під таким оглядом кардинал Касіді виявив слабеньке, а можна з певністю сказати, недостатнє знання історії. До цього комплексу додав ще кілька думок о. Роман Ганкевич, висловивши думку, що є познаки деяких ватиканських чинників, щоб обмежити юрисдикцію Патріярха Мирослава Івана і то як на сході, так і на заході. Вирішено, що в цих правах треба деякі питання добре прослідити, а на віднову остполітики дати рішучу відповідь.

Мирослав Лабунька поінформував, що заплянowano на другу половину серпня 1992 року перенести тлінні останки св. п. Патріярха Йосифа з Риму до Львова. Тому що вже раніше плянувався черговий конґрес мирян у Львові 1992 р., вирішено це пов'язати з переносом тлінних останків Патріяха Йосифа і наприкінці серпня наступного року відбути конґрес мирян, в якому взяли б участь миряни з діяспори і України. Тому можна вже тепер робити відповідні пляни, щоб взяти безпосередню участь у цих історичних подіях і торжествах. До речі, 1992 рік буде сторіччям з дня народження Патріярха Йосифа.

Вирішено, що підготовою до конґресу мирян займаються спільно представники діяспори і України, але в основному велика праця буде покладена на наших мирян в Україні.

На засіданні порушено й вирішено цілу низку різних питань. Намічено дійові пляни щодо порушених справ, як визнання патріярхату Помісної УКЦеркви, відновленої остполітикою та випрацювання відповідної програми, з циклом наукових доповідей для конґресу мирян.

Обговорено також проблему непорозумінь між владиками. Звичайно, непорозуміння чи різниця думок до таких чи інших питань є природним і нормальним явищем, якщо вони не мають особистих забарвлень. Не слід забувати, що майже після п'ятдесяти років, коли ми жили ізольовано одні від одних, не залишилось без впливу. Дехто ще по сьогодні залишився жити у підпіллі, дехто живе спогадами і кожний сприймає найкраще свій кут бачення, а життя нестримно іде вперед. Наша увага і праця повинна бути в першу чергу звернена на відбудову наших релігійно-духовних українських вартостей і на затвердження проголошеної незалежности української держави, бо це дає візію і запоруку кращого нашого майбутнього. У підсумках голова Василь Колодчин ще раз наголосив провідні думки і пляни на найближчий час, подякував учасникам засідання за творчо-активну участь і молитвою закрито засідання.

Микола Галів

Св. п. І. Лотоцький

Осередок св. Андрія в Норт Порті на Фльориді відзначив сороковий день смерти свого довголітнього касира св. п. Івана Лотоцького Службою Божою в церкві св. Андрія й поминками. Сорок днів раніше його похоронено з католицької церкви на цвинтарі у Венис, далеко від його улюбленої батьківщини, від рідного села й родини, але поруч його приятелів з Дітройту, дивізійника й члена ОДВУ св. п. Романа Юшкевича та подруги членки УЗХ св. п. Ірени Вариводи.

І. Лотоцький народився 24-го грудня 1910 року в селі Тетевчині, Радехівського району. Гімназію скінчив у Львові, де вже був активним у Пласті та в юнацтві ОУН. Коли в час другої світової війни твориться Українська Дивізія для боротьби проти найбільшого ворога України — комуністичної Москви, голоситься в її ряди. В дивізії проходить тяжкі випробовування. Зі своїми товаришами долі потрапляє в полон і в табори полонених у Ріміні, в Італії. По закінченні війни виїжджає до Америки, до Балтимору, але незабаром друзі з Дітройту запрошують його переїхати до них.

Як націоналіст зразу включається до праці в Організації Державного Відродження України (ОДВУ), до 4-го відділу, й там є активний цілий час свого перебування в Дітройті, й займає чільні становища в управі відділу й часто бере участь у з'їздах ОДВУ як делеґат.

В той час у Дітройті опинилося поважне число заслужених пластунів, між ними й визначний пластовий діяч Евген Кульчицький. Робляться старання зорганізувати пластову станицю в Дітройті. І якраз у цей час приїжджає до Дітройту ще молодий сеньйор пластун І. Лотоцький, який у таборі в Берхтесґадені очолював пластову групу. Він голоситься до помочі. І в Дітройті організовується Крайова Пластова Старшина, щоб пов'язати всі станиці, що почали творитися по більших осередках, які потребували підтримки, напрямних та виховних матеріялів. І. в Дітройті почав появлятися „Пластовий Листок", „Сеньйорська Ватра" та деякий час „Молоде Життя". Дітройт скликав перший крайовий пластовий з'їзд і приготував пляни на дальшу розбудову Пласту в ЗСА. Іван доклав дуже багато своєї праці як член Дітройтської станиці та член Крайової Пластової Старшини.

Покійний Іван працював не тільки в ОДВУ і Пласті, але також входив до управ різних організацій, брав участь у праці різних комісій і комітетів, в численних громадських акціях. Був він в управі Товариства за Патріярхат, УККА, ОБВУА, провадив пластовий відділ Братського Союзу, співпрацював в УНС і УБС. Він секретарював на чисельних загальних зборах різних організацій, чи на сходинах комітетів. Він не відмовлявся виконувати „чорну" роботу, котру всі обминали. Бо ніяка справа не була для нього надто дрібна, незначна чи проста, якщо вона була потрібна чи корисна для громади. Маючи глибоко закорінений суспільний змисл та почуття національного обов'язку, Іван ніколи не давав себе довго намовляти, щоб взятися за виконання якоїнебудь праці, задля потреб української спільноти, хоч не раз стан його здоров'я, брак часу, а то й сил стояли тому на перешкоді. Він був постійно навантажений громадськими обов'язками — аж до крайності.

З огляду на його чесність, відповідальність і фахове знання, йому часто доручали ведення фінансових справ. У той час не було в Дітройті ні однієї поважнішої громадської імпрези, де б не було Івана при касі, чи як фінансового референта.

Але не тільки в суспільно-громадській праці він ніколи не знав слова „ні", коли його просили допомогти. І в приватних, особистих справах він ніколи не відмовив своєї допоміжної руки. А скільки людей скористало з його охоти послужити автом для транспорту чи для полагодження якоїсь справи. І ніколи не думав про винагороду, про почесті, відзначення чи належне йому признання. І при цьому був скромний, не дбав, чи його заслуги будуть десь записані й чи про них будуть пам'ятати.

Тому не диво, що коли покійний Іван залишив працю в українській кредитівці і йшов на емеритуру, то громада Дітройту вшанувала його величавим прощальним бенкетом. І хоч у день бенкету, 20-го грудня 1975 року, впав великий сніг, та на бенкет прибуло 230 гостей. По вечері відбулася офіційна частина, в якій брали участь славний артист ЕКО (Козак), співачка Христина Липецька й фортеп'яністка Ірена Решитолович. Головну промову мав пластовий сеньйор Евген Кульчицький. Було багато писемних та усних привітів.

Коли покійний Іван опинився на емеритурі, то не хотів жити в перелюдненому місті, а прагнув туди, де повно зелені й сонця і де б була б можливість для продовження громадської активности. Від своїх приятелів, родини Вариводів, довідався про нову соборницьку громаду українських пенсіонерів при Осередку св. Андрія на Фльориді й однієї осені з ними приїхав до Норт Порту. Стрінув тут багато своїх приятелів і друзів і та громада та підсоння припали йому до серця. Покійний Іван вирішує перенестися на стало до Фльориди. Зразу стає членом Осередку св. Андрія і на річних зборах Осередку в 1980 році вибрано його касиром. Окрім касирства, він радо, брався до фізичної праці в осередку чи на п'ятиакровій площі. Також усе був готовий помогти нашим людям знайти помешкання чи купити хату, повезти людей на закупи чи на море. Аж одної зими вернувся до Дітройту відвідати своїх приятелів і полагодити деякі свої особисті справи, тут перестудився й вже ніколи не вернув до повного здоров'я. Танув на наших очах. Цього року по п'ятитижневому перебуванні в шпиталі помер 28-го серпня.

Всі ми будемо пам'ятати нашого „Івася", для котрого кожний був другом і приятелем, бо для всіх він мав теплу усмішку й добре слово. Була це людина працьовита, лагідної вдачі й толерантна та понад усе — український патріот.

По Панахиді, яку відправили католицький і три православні священики — о. І. Тилявський, о. Т. Форостій, о. Н. Столярчук і о. В. Мельник, прощали покійного В. Бориськевич — від Осередку св. Андрія, ред. О. Питляр як шкільний товариш часів Львівської гімназії й юнацтва ОУН, В. Король — від дивізійників, Соня Барусевич — від 8-го куреня Пласту ім. Григора Орлика та В. Різник — від ОДВУ.

Похоронні відправи в Українській католицькій церкві св. Марії відправили о. І. Тилявський і о. В. Мельник. Побратими дивізійники внесли труну до церкви й стояли коло неї та несли на цвинтарі. На тризні по похороні в католицькій церкві про покійного говорив друг В. Король та зібрав 410.00 дол на видання дивізійників.

Службу Божу в 40-ий день в церкві св. Андрія відправили о. Т. Форостій, о. Н. Столярчук і о. В. Мельник. На поминках про життєвий шлях покійного говорив почесний голова Осередку Володимир Різник, а Соня Барусевич перевела збірку на допомогу Пластові в Україні, яка принесла 500.00 дол.

П. Різник

Річні збори Канадського Товариства Прихильників Руху Саскачевану

Дня 20-го жовтня у залі **УНО у Саскатуні відбулися Річні збори Канадського Товариства Прихильників Руху, Саскачеванський Осередок. Збори відкрила голова д-р Рома Франко, привітала чисельно зібраних членів та гостей з України та попросила о. Демчука перевести молитву. Опісля голова прочитала порядок нарад, який прийнято одноголосно. Предсідником зборів вибрано д-ра С. Дершка, секретарював проф. Ю. Жеребецький**

У звітах, зокрема д-ра Франко, видно багатогранну діяльність Відділу, звіт був надрукований на трьох сторінках паперу. Присутні висловили своє признання голові оплесками. Прямо не віриться, що при співпраці всіх можна було так багато зробити для добра України. Д-р Франко висловила признання Вірі Лабач, яка була для неї найбільшою помічницею. Фінансовий звіт показує приходів 32,714 дол., видатки на допомогу Україні 26,306 дол., остало в касі 6,408 дол.

На внесок Номінаційної комісії та доповненням вибрано Управу на наступний рік: колишня голова д-р Р. Франко, голова — д-р С. Дершко, містоголови — П. Тимчатин і Д. Подерак, секретарі — Віра Лабач і Ю. Жеребецький (англійська мова), а інші члени Управи із різними функціями це: Л. Кузь, Ц. Качковська, Р. Ґабрух, К. Команчук, С. Воробець, Л. Ґабрух, К. Романчук, С. Воробець, Л. Ґабрух, К. Щебель, д-р П. Курило, д-р Б. Роздільський, М. Кавецький, І. Кодак, М. Скрипник, д-р Т. Мицик. Контрольна комісія: адв. Мирослав Чернецький, д-р Р. Чайка, д-р П. Курило.

Доповідь про політичне і економічне становище в Україні виголосив гість із Ріджайни проф. П. Воробій, після чого були запитання та відповіді. Молитвою та відспіванням „Ще не вмерла Україна" закінчено збори.

Після зборів відбулась нарада представництва Канадського Товариства Прихильників Руху Ріджайни і Саскачевану на північну і південну частини. Також обговорено різні організаційні справи.

С. Дершко

Піттсбурзька...

(Закінчення зі стор. 1)

ми „Топкон" за половину ціни, а крім цього „Топкон" та інші фірми подарували багато приладдя і ліків безкоштовно. Вартість всього матеріялу є понад 150,000 дол. Крім бадання дітей, лікарі з Америки будуть вишколювати лікарів в Україні та передадуть всі апарати і влаштування до шпиталів, де будуть лікуватися діти поражені радіяцією.

Цей проєкт уможливили датки, що їх зложила українська громада західньої Пенсильванії та сусідніх стейтів. Комітет зібрав датків на 68,000 дол., а до цього місцеві американські фундації (Аллеґені фундація, Чарлз Талбот Кемпбел фундація, ППҐ фундація) дарували 40,000 дол. Також щира дяка належиться Фондові Відродження України — УНС, який подарував 4,000 дол. на цей проєкт. Велике признання належиться українській радіо-програмі Михайла Комічака у Піттсбургу та всім громадським організаціям у Піттсбургу за їхню активну допомогу у збірці фондів. Покищо фонди покриють кошти дороги до Києва, закуп машин і приладдя, але буде потрібно грошей на покриття коштів зв'язаних із науковим випрацюванням всіх даних, їх комп'ютерська аналіза, діягноза та публікація. Всі науковці і лікарі дарують свій час для цього діла, але треба фондів на видання та зв'язок з Україною для узгіднення висліду бадань і рекомендацій на лікування і допомогу для дітей.

Проситься всіх, хто може допомогти присилати чеки на: „CCRF", Account №1199 Selfreliance FCU, 95 South Seventh St., Pittsburgh, Pa. 15203. Всі датки є звільнені від федерального податку.

Комітет є вдячний аґенції „Скові" за вмілу організацію перелету групи австрійською летунською лінією через Відень прямо до Києва. Комітет дякує всім, які прислужились до **успіху цього проєкту.**

Реанімація...

(Закінчення зі стор. 2)

молодь була представлена лише кількома особами. Щодо інтеліґенції, то ймовірно, що до партії пристане чимала її частина з числа суспільствознавців, істориків, економістів і т. д., хто ідеологічно обслуговував попередній режим. Проте голова СПУ впевнений, що це буде „розумніша партія, ніж дехто сподівається". В нову партію увіллється багато представників 16-тисячного загону комуністичних функціонерів. Мабуть, пристане й багато людей з відверто промосковськими поглядами. Та, очевидно, тримільйонні чисельности колишньої КПУ новій партії не досягнути. Одначе Олександер Мороз впевнений, що „та партія була велика і несильна" і наголосив, що в новій не буде „мертвих душ". За прогнозами члена Президії Верховної Ради, одного з ініціяторів СПУ Миколи Залудяка парляментська фракція партії складатиметься десь із сотні депутатів. Якщо так станеться, то це буде найчисельніша партійна фракція в парляменті. Звідси й логічне запитання: чи стане майбутня фракція правонаступницею сумнозвісної „групи-239"? Або ширше, — який зв'язок нової партії з колишньою КПУ? Хоча переважна більшість делеґатів та членів партії колишні комуністи, хоча програмна заява партії закінчується старобольшевицьким „Під наші знамена, дорогі товариші!", однак голова партії заявив: „Ми не поновлюємо КПРС, а створюємо нову партію". А Микола Залудяк запевнив в інтерв'ю, що ніхто з колишнього керівництва КПУ не ввійде в керівництво нової партії. „Якщо хочуть бути рядовими членами — нехай пишуть заяву", — додав він.

Проте, як і КПСС, СПУ в організаційній побудові спирається на принцип „демократичного централізму". Лідер партії вважає, що партія буде чимось середнім між парляментською і авангардною, але, за його словами, авангардна — це не синонім „керівної і спрямовуючої ролі КПСС". Олександер Мороз не заперечуватиме проти виникнення парторганізацій на підприємствах, „де буде ініціятива трудящих". В СПУ, на відміну від КПСС — КПУ, дозволені фракції. Однак, повністю очиститись новій партії від багажу забороненої комуністичної ще довго не вдасться. Якщо взагалі те є можливим.

Після з'їзду

Який статус нової партії в суспільстві? Перебіг подій на з'їзді свідчив, що „за духом" СПУ — партія опозиційна, та фактично на периферії в місцевих радах влада знаходиться в колишніх партійних апаратників. Виникнення на основі дезорієнтованої комуністичної фракції нової структури в парляменті може серйозно вплинути на українську політику. Але чи не найголовніший висновок, це, так би мовити, настання процесу суверенізації й комунізму в Україні.

У Космачі...

(Закінчення зі стор. 2)

дане, вже з цього переліку можна мати уявлення, чому церква в Космачі була названа іменем Олекси Довбуша. Не зважаючи на те, що церква була названа в честь Довбуша, злочинці її спалили 29-го жовтня 1983 року. Знали космачани, хто спалив церкву, але заради свого життя мовчали. І тепер мовчать, бо один із злочинців ще живе і може пімститися. Це ж він вихвалявся, що церкву спалить, бо не можна дарувати того, що в церкві висвячували зброю і приймали присягу бандерівці. Отож як видно, церква була авангардом також в Другій світовій війні. Слід згадати, що іконостас врятований, його забрало Товариство Охорони Пам'ятників перед спаленням церкви.

У 1772 році церкву І. Рибчука обняла греко-католицька епархія і її назвали св. Покрови Богородиці. Але в Космачі, крім двох згаданих церков, була третя, свв. Петра і Павла, побудована на місці першої 1906 року — одна з найбільших на Гуцульщині.

У деяких виданнях про церкву І. Рибчука написано, що нібито церкву побудував Іван Чупірчук, або Матвій Ватаманчук, а також і те, що церква мала назву св. Параскеві. Історію церкви І. Рибчука переповів його правнук, також Іван Рибчук, який мешкав на полі прадіда, що прилягало до церковного цвинтаря і церкви.

В СЕРЕДУ, 30-ГО ЖОВТНЯ, Верховна Рада України прийняла резолюцію про негайне демонтування Чорнобильської атомової електростанції і звернулася до Організації Об'єднаних Націй за науково-технічною допомогою у виконанні цього завдання. Виступаючи на сесії Верховної Ради, міністер екології республіки Юрій Щербак заявив, що Україна „на півтора року спізнилася з цим рішенням" і що „Чорнобильська АЕС є найбільш небезпечним ядерним об'єктом у світі".

Будується новий сумівський табір

На Оселі СУМ будуються бараки.

Після багатьох перешкод, що припинили будову нового табору Спілки Української Молоді в Америці на Оселі СУМ в Елленвіллі, Н. Й., остаточно будова почалась минулої весни. Головні трудноші були з триманням дозволу від місцевого уряду та непередбачені перешкоди зі сторони безпосередніх сусідів Оселі СУМ. Щоб відповідно розмістити новий табір, закуплено додаткову частину землі, що знаходиться в сусідстві оселі. Новий табір буде відкритий для таборування вже літом 1992 року.

Три будинки вже стоять, а фундаменти для додаткових трьох бараків та командного дому готуються тепер. До зими всі сім будинки будуть готові для внутрішньої роботи. Як відомо, в Україні сьогодні є велике зацікавлення в нашому минулому, спеціяльно у традиціях козацької доби. СУМ в Америці є горда з того, що новий, модерний табір зі усіми вигодами XX століття будується в стилі XVII століття з прикрасами козацьких мотивів.

Власне тому, з огляду на інтенсивну роботу, треба також посилити „фінансову роботу", себто треба інтенсивно зорганізувати фінансову допомогу для дальшої будови.

Союз Українців Католиків „Провидіння" забезпечив позику в сумі 200,000 дол. для будови нового табору.

Кошти будови нового табору в Еленвіллі виноситимуть 900,000 дол. Ще потрібно 370,000 дол., щоб забезпечити таборування для українських сумівських дітей на слідуючі покоління! Дотепер, в додатку до позики від „Провидіння" на суму 200,000 дол. зібрано 330,000 дол.

Не забуваймо, що інвестиція в будові нового українського юнацького табору — це тривала інвестиція на продовження патріотичної праці української діяспори через дальше виховування наших дітей в рідній українській мові, у рідному оточенню.

Пожертви на будову нового сумівського табору можна висилати прямо до Крайової Управи СУМ в Америці (National Board, Ukrainian American Youth Association, 136 Second Ave. New York, N. Y. 10003), або на спеціяльні конта (чеки виписані на: SUM Camp Fund) відкриті в українських кредитівках в Бостоні, Джерзі Сиіти, Ню Йорку, Філядельфії, Гартфорді, Кергонксоні, Пассейку і Йонкерсі. Всі пожертви можна відтягнути від федеральних податків.

Н. Н.

Фльорида оживає

Так, оживає вона кожного року осінню, коли так звані „Snow Virds" переселюються з півночі на полудне. Тоді і українське культурне життя посилюється, особливо в наймолодшому поселенні українців Фльориди, в Норт Порті.

Цього року першими (6-го жовтня) прилетіли до нас, приїхали винайменим автом, члени ансамблю „Медікус". Треба їм признати, що вони молодці. Їздять собі цим „веном" по Америці, як у себе в дома по Україні. Ансамбль у складі: д-р Левко Цимбала (художній керівник) д-р М. Дмитерко (музичний керівник), д-р Віктор Пакош, Богдан Стефура (працівник Медичного Інституту), Мирон Бліщичак, Олег Березюк (студент медицини) і Роман Цимбала — це вокально-інструментальний ансамбль, що ставиться з великою повагою до українського фолкльору. Частина програми відведена Миронові Блощичакові для пояснення і демонстрації українських народних інструментів, таких як сопілка, денцівка, тулинка, вуслі, кувиці, ребро, вік якого при розкопках датується на 5,000 років, та інших. Аж дивно, як можна найпростіші інструменти довести до такої перфекції. А вони — це наша унікальність, наша своєрідність, і світ доперва тепер може познайомитись з колосальною винахідливістю і музикальністю українців. „Медікус" власне і причиняється до цього, бо виступав на фестивалях Еспанії, Норвегії і останньо в Америці, в Норт Каролайна, і всюди зайняв перше місце.

Варта згадати з першої частини концерту синкоповану „Гуцульську мелодію", що переводить у вогнисту коломийку, ритмічно дуже зріжничковану. Також обробка „Прикарпатських гаївок" віртуозна, а соліст М. Блощичак просто феноменальний. Всі інші виконавці знамениті. Рідко трапляється такий зіграний ансамбль, а соліст Роман Цимбала, який, до речі, є теж солістом Львівської Опери, обдарований непересічним голосом. Роман Цимбала повинен в майбутньому зблиснути на міжнародних оперових сценах.

Приїзд ансамблю був спонсорований місцевим Відділом ОЧУСУ. На мою скромну думку, треба при підборі заль на концерти мати на увазі потреби і добро виконавців, а не щось інше.

Осінній сезон в Культурному Осередку св. Андрія почався цього року 9-го жовтня репортажем Ганни Черінь з маніфестації у Вашінґтоні в справі визнання незалежности України. Ганна Черінь у репортажному жанрі неперевершена.

21-го жовтня відбувся в цьому ж Осередку „Музично розваговий вечір". Міра Повх вела програму в притаманний їй спосіб легкої елеґантности. Вона представила нам гостю з України, скрипальку оркестри Львівського театру Опери і Балету Дарію Чорну, яка виконала Гайдна „Серенаду" і Чайковського „Консонету" при акомпаніяменті Іраїди Черняк.

Відтак п. Василь Мельничин, що здобув музичну освіту в Німеччині і Італії та має за собою виступи в операх і понад 740 концертах, проспівав Лєгара: „Ти все моє життя", серенаду „Соренто", яка чудово „лежить" йому в голосі і арію „Дрінк" з оперети „Студент Принц" Ромберґо. Ми мали нагоду слухати у виконанні Василя Мельничина тенорових партій поважного репертуару і було приємно переконатися, що він так само добрий у виконанні творів легшого опереткового жанру.

Ще раз виступила Дарія Чорна, виконавши „Менует" Бонеріні і „Старовинний танок" Ґабрієлі. Скрипалька погодилась заграти нам, щоб здобути фонди на поміч Рухові в Україні. Вона перебуває як гостя у своєї рідні, д-ра Павла і Олени Турулів, та незабаром повертається до Львова.

Не відмовив теж поділитись враженням з тількищо відбутої короткої поїздки в Україну Іван Тащук, побувавши після 50-ти роках у своєму рідному селі на Буковині. Там мешканеві хати покращали, але село запущене, виглядає бідно, доріг ніхто не направляє, а найгірше — населення залякане. Росіяни, яких там досить, розповідають всякі брехні і люди думають, що демократичний уряд не потрафить дати собі ради. Але в Києві дух піднесений. Велике враження зробив виступ Леоніда Кравчука по телебаченні. Коли його запитали, яке буде відношення України до Совєтського Союзу, Кравчук відповів: „Совєтського Союзу уже немає".

Міра Повх подякувала виконавцям вечора і запросила на каву і солодке. Після цього Євген Стецьків, якого Міра Повх охрестила українським Баб Говпом, виступив із своїм веселим репертуаром. Як було видно з реакції публіки, виступ цей подобався.

Ніля Стецьків

В СЕРЕДУ, 30-ГО ЖОВТНЯ, 20-річна Се Цзюнь з Пекіну перемогла совєтську шахістку Майю Чібурданідзе і стала чемпіонкою світу. Це перший за 64 роки випадок, коли звання чемпіонки дісталося не громадянці СССР.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

П. Радомський і С. Стойко здобули шаховий чемпіонат УСЦАК

Цьогорічні, 25-ті з черги, першості Української Спортової Централі Америки й Канади з шахів відбулися 12—14-го жовтня на оселі УБСоюзу „Верховина" в Ґлен Спей, Н. Й. УСВТ „Чорноморська Січ", Нюарк, Н. Дж. було господарем і спонзором турніру, уфундувавши першу нагороду в сумі 300 дол. та перехідну чашу для чемпіонів УСЦАК, присвячену пам'яті інж. Льва Блонаровича, довголітнього члена Управи „Ч. Січі" та кількакратного чемпіона УСЦАК з шахів.

На турнір прибуло 11 змагунів, що репрезентували шість українських осередків. Склад турніру був добірний, бо приїхали п'ять із шести членів репрезентації УСЦАК, що змагалася в червні ц. р. в Галичині з нагоди святкувань ювілею СТ „Україна" Львів. Це були (в порядку шахівниць, на яких вони змагалися в Україні): Степан Стойко, Борис Бачинський, Орест Попович, Петро Радомський, Михайло Москаль. Бракувало тільки шостої дошки — Корнеля Осадци.

Присутність майже цілої репрезентації підкреслив у своєму дуже теплому і щиросердечному слові до шахістів голова УСЦАК і „Ч. Січі" Мирон Стебельський, який подякував і погратулював шаховій репрезентації УСЦАК за їхній вклад в ювілейні святкування в Україні. Відтак шахістів привітав заступник голови „Ч. Січі" Омелян Твардовський, який вручив похвальну грамоту від товариства січовикові П. Радомському за найкращий індивідуальний результат, 6.5:2.5, осягнений в Україні. Ланковий шахів УСЦАК і „Ч. Січі" д-р Орест Попович, як капітан репрезентації УСЦАК, вручив тоді Радомському ще одну нагороду — інкрустовану ікону, яку дружина УСЦАК отримала як подарунок на змаганнях в Моршині на Стрийщині.

Змагання, що відбулися швайцарською системою із п'яти рунд, були повні несподіванок і дали такі вислідди: 1—2 (поділене) П. Радомський і С. Стойко (обидва УСВТ „Ч. Січ" Нюарк) —по 4 точки. Обидва першуни отримали нагороди по 250 дол., а що мали також ідентичні другорядні точки, то стали співчемпіонами УСЦАК на 1991 рік. Кожний з них бере чашу в посідання на шість місяців. 3. о. Мар'ян Процик („Клюб ім. Степана Попеля", Бафало) — 3.5 точки і нагороду 100 дол. 4. Борис Бачинський (УСО „Тризуб" Філядельфія) — 3 точки. 5—9 (поділене) д-р Орест Попович (УСВТ „Ч. Січ" Нюарк), Михайло Москаль (СТ „Україна" Торонто), Йосип Кавалек (УАСТ „Львів" Клівленд), Дмитро Кулик (УСВТ „Ч. Січ" Нюарк) і Орест Коцюба (Українська Централя, Пассейк) — по 2.5 точки. 10—11 (поділене) Леонід Харченко (УСВТ „Ч. Січ" Нюарк) і Богдан Назарко (СТ „Україна", Торонто) — по 1.5 точки.

Шахісти складають щиру подяку Управі УСВТ „Чорноморська Січ" Нюарк за спонсорство турніру, а управителеві „Верховини" Миколі Богданові та всім його правникам за справді дбайливу опіку та співпрацю з нами під кожним оглядом.

Д-р Орест Попович

УСВТ „Ч. Січ" — Н. Дж. „Селтікс" СК — 1:3

У чергових змаганнях за чемпіонат півпрофесійної дивізії Ґарден Стейт Ліги, що відбулися в неділю, 20-го жовтня ц. р., перша футбольна дружина „Ч. Січ" зазнала поразки з лідером дивізії „Селтікс" вислідом 1:3. Шотландські футболісти, які досі не програли жодних змагань і в цій зустрічі в більшості володіли м'ячем, показали гарну змістовну гру, завдяки якій здобули свою четверту за порядком перемогу. Якщо, одначе, йдеться про ґолі, то два з трьох влетіли в сітку воріт господарів в наслідок слабшої гри воротаря і оборонців. Вже в другій хвилині гості вели 1:0, коли воротар „Ч. Січі" пропустив м'яч, хоч мав можливість ліквідувати небезпеку. В 45-ій хвилині після наріжного копу, шотляндці цим разом здобули ефективного ґоля, яким і встановили вислід половини 2:0.

Після відпочинку „Січовики" вирівняли гру, провели в свою чергу декілька контратак, але не зуміли закінчити їх можливими ґолями. Єдиного ґоля здобув Барон в 75-ій хвилині, коли воротар гостей випустив з рук зловлений м'яч із стрілу Мазочі. Вислід зустрічі 3:1 встановили шотляндці в кінцевій фазі змагань в часі, коли воротар „Ч. Січі" помилково вибіг задалеко з воріт і таким чином розминувся з м'ячем. Склад „Ч. Січі": Хамуляк, В. Науменко, І. Паливода, П. Паливода, М. Торій, Р. Василак, М. Мазочі, М. Фур, М. Прайс, А. Чекійо, Б. Муніс. Провідник Михайло Паливода.

(от)

УСК Ню Йорк — Ґ. А. „Метрос" СК — 2:0

Продовжуються розгривки за чемпіонати в усіх дивізіях Космополітальної Ліґи Ню Йорку — Ню Джерзі. В чергових змаганнях за чемпіонат III-ої дивізії, що пройшли в неділю, 20 жовтня, дружина УСК здобула перемогу вислідом — 2:0, завдяки якій зайняла чолову позицію в цій дивізії. До перерви вислід залишився 0:0. В другій половині наші футболісти мали ігрову перевагу, яку вдало використали чолові стрільці нападу. Як і в попередніх кількох змаганнях ефективним снайпером виявився Р. Плісак, який не тільки відкрив конто ґолів в 59-ій хвилині. В 65-ій хвилині Крістіяно з його подачі встановив вислід зустрічі 2:0 і після того м'яч із стрілу Плісака ще двократно відбився від поперечки воріт суперників. Добре теж заграв на обороні Ю. Ґраф. І взагалі сучасна дружина УСК-у творить зіграний і дружній колектив не тільки в часі тренінґів і змагань, але і в співжитті між собою. Приємно, що в вцьому є велика заслуга Управи УСК на чолі з його головою д-ром І. Сєрантом, яким футболісти і провідник дружини є вдячні за опіку і увагу.

С. К.

Акція будови Фонду відродження спорту в Україні

Виказ пожертв, що надійшли до 20-го жовтня

4.000 дол. пожертвував відомий меценат і підприємець Микола Бойчук; 140 дол. зібрав на листу в УН-Домі в Ірвінґтоні Роман Барчук; по 100 дол. прислали: Дмитро Ядзин, Александер Кобаса, д-р Орест Попович, Мирон Стебельський; 75 дол.:д-р Роман Слиж; по 50 дол.: Зенон Снилик, д-р Богдан Шебунчак, Любомир Лампіка, О. Сушків, Генрі Веліз, інж. Роман Ракочий, Зенон Масловський, Борис Губка, Олександер Напора, Омелян Твардовський; по 25 дол.: інж. Осип Сташків, інж. Дам'ян Ґеча, Ярослав Струтинський, Олег Склепкович, Іван Жиґа.

Управа УСЦАК щиро дякує жертводавцям-приятелям українського спорту та закликає ширші кола нашої патріотичної спільноти, головно фінансові та центральні громадські установи і організації, щедро відгукнутися на наш заклик. А до нашої організованої спортової громади дозволимо собі зацитувати уривок з листа ланкового шахів УСЦАК д-ра О. Поповича до голови УСЦАК „Пропоную, щоб Ви негайно звернулися до членів Управи УСЦАК та до управ спортових товариств і клюбів, молодечих організацій, закликаючи їх до негайних датків на цю важливу ціль. Якщо закликаємо широкі кола громадянства жертвувати на відродження спорту в Україні, то повинні зачинати прикладом від себе".

Управа УСЦАК

Надоїв...

(Закінчення зі стор. 2)

намір тримати в Европі військові залоги, хоч дещо зредуковані, ще довший час. Є потреба? Може нині передчасно ще забирати американські дивізії з Европи, коли ситуація в СССР ще пливка, але на дальшу мету — ні! На 7-го і 8-го листопада скликано конференцію держав НАТО в Римі. Треба здогадуватись, що головною точкою пересправ буде саме питання злишности організації НАТО у виду ситуації в СССР (противагу до НАТО — Варшавський Пакт — уже зліквідовано). Що наспів час, — так виглядає з заяв Франції і Німеччини — відродити, ідею власної оборонної системи Европи, і відгребавши післявоєнні заходи у формі ЗЕУ, поставити її воєнно на власні ноги. В тому неприхована суґестія европейців в сторону ЗСА: готуйтесь забрати свої дивізії з Европи, головно з Німеччини...

А це проблема. Відомо, що СССР має клопіт з демобілізацією своїх непотрібних нині дивізій. Нема місця, де людей примістити, найти для них працю. Чи не мала б таку саму проблему теж Америка у час нинішнього безробіття? А що на те скаже американський воєнноіндустріяльний комплекс із сотнями тисяч робітників зайнятих у воєнній промисловості? ЗСА намагаються виправдати свою присутність в Европі небезпекою драчок між народами Европи. А ось кривавляться хорвати з сербами, а Буш — нічичирк! Буш бажає оправдати і втримати свою позицію поліціянта світу, але все вказує на те, що до европейців це не промовляє. Америка добрячий, не злющий як Росія, „старший брат". Але подобає, що й такий може наприкритись...

КУДИСЬ ПОДІВСЯ ОДИН РЯДОК...

У статті Романа Лазарчука п.з. „Пора на справедливість, а не референдум" („Свобода", чч. 203 і 204, з 24-го і 25-го жовтня) у числі 204 з датою 25-го має бути: „Якщо взяти під увагу не 27, а 17 міл. недобору, то це все одно великі втрати нашого населення. Це втрати в наслідок злочинного голодомору та смерти нашого населення по тюрмах та ҐУЛаґах". — Ред.